

Daf 73: INVALID WITNESSES

דף ע"ג: עדים פסולים

A person labeled as a *"rasha"* (wicked, unrighteous) is disqualified *Min haTorah* (by the Torah) from serving as an *eid* (witness). Reuven and Shimon arrived at the *Beit Din* and said: "We saw Mr. L. steal Mr. Cohen's donkey." The *Beit Din* questioned the pair and found what they said to be true. **Based on their testimony, the *Beit Din* convicted Mr. L. and determined that he was obligated to pay for the *chamor* (donkey) he stole and to pay *"kefel"* (double).**

אדם המוגדר "רשע", פסול מן התורה להיות עד. ראובן ושמעון הגיעו לבית הדין ואמרו: ראינו את אדון לי גנב את חמורו של מר פאהן. בית הדין חקר אותם ויבדק אותם והם נמצאו דוברי אמת. על סמך עדותם הרשיעו את אדון לי וקבעו שהוא חייב לשלם את החמור וגם "כפל".

A few weeks later a new set of *eidim* arrived at the *Beit Din*, who had also been found to be telling the truth. The new *eidim* testified that one year earlier, they had seen Reuven and Shimon eating fruits from which *terumot* and *ma'asrot* (priestly gifts) had not been taken, and therefore, they were disqualified from serving as *eidim*. What is done in such a case? **The original *p'sak din* (verdict) that found Mr. L. guilty of stealing the *chamor* was annulled** — since it turned out that those *eidim* were disqualified from testifying.

חלפו שבועות אחדים ולבית הדין הגיעו עדים חדשים, שנמצאו דוברי אמת, והם העידו שלפני שנה העדים ראובן ושמעון אכלו פירות שלא הופרשו מהם תרומות ומעשרות, ולכן הם פסולים לעדות. במקרה כזה מבטלים את פסק הדין שבו נקבע שאדון לי גנב את החמור, מפני שהתברר שהעדים היו פסולים לעדות ואסור לקבל את עדותם.

Daf 74: TAVI, RABBAN GAMLIEL'S SLAVE

דף ע"ד: טבי, העבד הכשר של רבן גמליאל

An *eved C'na'ani* (non-Jewish slave) is the property of his owner. According to *halakhah*, a person who possessed an *Eved C'na'ani* was not permitted to free that *eved*, as it says in the Torah **"Forever you shall work them"** — i.e., it was prohibited to emancipate him.

אדם הקונה לעצמו עבד נוכרי - העבד שיהי לו והוא קנוי לו לגמרי. ההלכה היא שמי שיש לו עבד כנעני אינו רשאי לשחרר את העבד, שכן נאמר בתורה "לעולם בהם תעבדו" - ואסור לשחררו.

However, there are some cases in which an *Eved C'na'ani* does secure emancipation. If his master injured one of the slave's limb tips (e.g. if the master blinded his slave or broke his tooth), then that slave gained his freedom.

אולם ישנה אפשרות שעבד כנעני משתחרר מעצמו אם אדוניו פגע באחד מראשי האיברים של העבד, למשל אם הוא הוציא לו עין או שבר לו שן - העבד יוצא לחרות.

On this *daf* we learn that Rabban Gamliel had an *Eved C'na'ani* named Tavi. Tavi was an *Eved Kasher*, who knew and observed the *mitzvot*. Rabban Gamliel wanted to liberate him, so that he could be a full-fledged Jew. But this was impossible because of the Torah prohibition against liberating *Avadim C'na'ani'im*. Rabban Gamliel accidentally blinded Tavi. As a result of what had happened, Rabban Gamliel thought that Tavi would have to go free and would become a full-fledged Jew.

בדף זה לומדים שלרבן גמליאל היה עבד כנעני בשם טבי. טבי היה עבד כשר והוא ידע וקיים את המצוות, ורבן גמליאל רצה לשחררו כדי שיהיה יהודי גמור אף הוא לא יכול לעשות זאת מפני איסור התורה לשחרר עבדים כנענים. יום אחד רבן גמליאל סימא את עינו של טבי בטעות, וסבר שכתוצאה ממה שקרה, כעת טבי יצא לחרות והוא יהפוך להיות יהודי גמור.

Daf 75: RAV HAMNUNA, "ELDER OF THE SCHOOL OF RAV"

דף ע"ה: רב המנונא - "סבי דבי רב"

On this *daf*, Rava refers to the Amora Rav Hamnuna as "Savei d'vei Rav" – Elder of the School of Rav. Why did he assign this name to Rav Hamnuna?

Rav Hamnuna was the *talmid muvhak* (chief disciple) of the Amora Rav. The relationship between Rav and Rav Hamnuna was so close that Rav referred to Hamnuna as "b'nee" (my son) and would impart many statements of *halachah* to him. Rav Hamnuna would transmit the *halachot* stated by Rav to the masses. **Every place in the Talmud where it is written: "Amru bei Rav" (the School of Rav said), it refers to Rav Hamnuna, who passed on halachot in the name of Rav.** For that reason, Rav Hamnuna was nicknamed "Savei d'vei Rav". Rav Hamnuna was a great Torah scholar in his own right.

בדף זה בתלמוד, רבא מכנה את האמורא רב המנונא "סבי דבי רב" - הזקן מבית מדרשו של רב.

מדוע הוא כינה כך את רב המנונא? רב המנונא היה תלמיד מובהק של האמורא רב, עד כדי כך שרב היה קורא לו "בני", ומסר לו מאמרים רבים בהלכה. רב המנונא היה מוסר לרבים את ההלכות שאמר לו רב, ובכל מקום בתלמוד שכתוב "אמרו בי רב", הכונה היא לרב המנונא, שמסר את הדברים בשם רב. לפיכך כינה אותו רבא "סבי דבי רב" - הזקן מבית מדרשו של רב.

Daf 76: A CONSECRATED ITEM STILL REGARDED AS THE PROPERTY OF ITS OWNER

דף ע"ו: חפץ שהוקדש ועדין נחשב שיך לבעליו

Generally, an item that had been consecrated to the *Beit HaMikdash* is considered the property of the *Beit HaMikdash*. On this *daf*, we learn of the approach of Rabbi Yossi Ha-Glili, who contends there is a special case in which a consecrated item remains the property of its original owner. To gain a better understanding of this matter, let's look closely at the various types of *korbanot* (offerings).

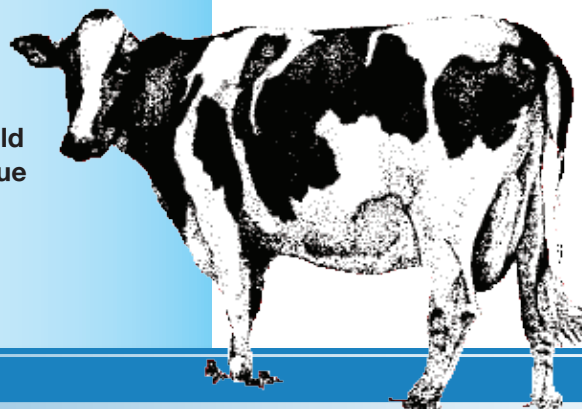
There were *korbanot* that were burned in their entirety on the *mizbe'ach* and other *korbanot* whose meat was eaten solely by the *kohanim*. These types of *korbanot* were known as "*Kodashei Kodashim*" (offerings of the most sacred order). In contrast to those offerings, there are also *korbanot* whose meat was permitted to be eaten by the person who offered that *korban*. This second type of *korban* was known as "*Kodashim Kalim*" (offerings of a less significant sacred order).

Rabbi Yossi HaGalili maintained the individual who consecrated a lesser-order *korban* ("*Kodashim Kalim*") was still considered its owner. Therefore, if this individual gave the aforementioned *korban* to a woman and said: "*Harei aht mekudeshet li b'korban zeh*" (Indeed, you are consecrated to me with this offering), that woman would be married to him because he gave her an item of value that belonged to him.

בדרך כלל, חפץ שהוקדש לבית המקדש שיך להקדש. במאמר זה נלמד על שיטת רבי יוסי הגלילי הסובר שישנו מקרה מיוחד של חפץ שהוקדש והוא עדין נחשב שיך לבעליו.

ישנם קורבנות המוקטרים כליל על המזבח, וישנם קורבנות שבשרם נאכל על ידי הכוהנים בלבד. קורבנות אלו מכונים "קודשי קודשים". לעומתם ישנם קורבנות שבשרם נאכל גם על ידי בעלי הקורבן. קורבנות אלה מכונים "קודשים קלים".

רבי יוסי הגלילי סובר, שבקורבן "קודשים קלים" המקדיש נחשב בעלים של הקורבן, ולכן אם הוא נתן את הקורבן לאישה ויאמר לה "הרי את מקודשת לי בקורבן זה", היא תהיה מקודשת, כי הוא נתן לה חפץ ששיך לו.

Daf 77: PRINTINGS AND EDITIONS OF THE TALMUD דף ע"ז: הַדְפָּסוֹת וְהוֹצָאוֹת מִהַדְרוֹת הַתְּלִמּוּד

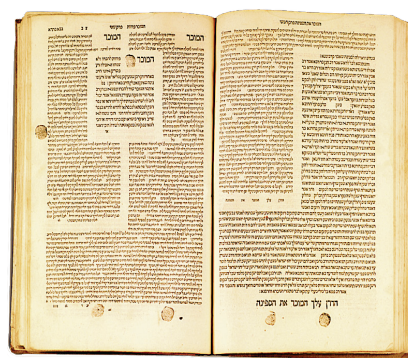
This *daf* contains the shortest text of any *amud* (page side) in the *Talmud Bavli* (Babylonian Talmud). There are only nine words of Talmud on this *amud*, in order to accommodate the extremely lengthy commentary and explanation of the *Ba'alei HaTosafot* (a selection of Medieval Talmudic commentators, including Rashi's sons-in-law. This provides an opportunity to learn more about the printing and publication of the *Shas* (Talmud).

Rav Ashi and Ravina, the last of the *Amoraim*, redacted (edited) the *Talmud Bavli*. During their time, the Talmud manuscript was written down by hand and had not yet been organized according to fixed *dapim* (pages). **The first full text of Talmud was printed only 500 years ago, in the city of Venice, Italy**, in the printing house of Daniel Bomberg, whose publication already utilized the design textual elements with which we are familiar today — i.e., *gemara* text in the center, Rashi's commentary on the inside margin, and the *Ba'alei HaTosafot* commentary on the outside margin.

In the 1880s, a new publication of the *Talmud Bavli* was completed and printed in Vilna by the Romm family. They added different commentaries to their volumes of the *Talmud Bavli*, and their edition was recognized throughout the Jewish world as the accepted page format from which *gemara* should be studied.

בדף זה יש את העמוד הקצר ביותר בכל התלמוד הבבלי - תשע מילים בלבד יש בעמוד זה, מפני שיש בו פירוש ארוך של בעלי התוספות. רב אשי ורביןא, אחרוני האמוראים, ערכו את התלמוד הבבלי. בימים ההם כתבו את התלמוד בכתב יד, והוא לא היה מסודר לפי דפים קבועים.

רק לפני כחמש מאות שנה הודפס הש"ס במלואו בעיר ונציה, בבית הדפוס של דניאל בומברג, ובהוצאה זו כבר הייתה התבנית המוכרת לנו: גמרא באמצע, רש"י בצד הפנימי של העמוד ובעלי התוספות בצד החיצוני.

בשנות ה-1880 הושלמה הוצאה מיוחדת של הש"ס בדפוס "האלמנה והאחים ראם" בוילנא. הם הוסיפו פירושים שונים לכרכי התלמוד הבבלי, והוצאה זו התקבלה בכל תפוצות ישראל כצורת דף הגמרא שבו לומדים.

Daf 78: PENALTY ON ONE WHO STEALS AN OX OR SHEEP דף ע"ח: קָנָם עַל הַגּוֹנֵב שׁוֹר וְשֵׂה

On this *daf*, the Talmud raises a question of why an individual who stole a *shor* (ox) and then sold it or slaughtered it would be required to pay a **fivefold k'nas** (penalty) of its worth to the owners, while an individual who stole a *seh* (sheep) and then sold or slaughtered it is required to pay only a **fourfold k'nas**?

The Talmud records two responses offered by *Amoraim* on this matter. Rabbi Meir said: When a *shor* is stolen, its owner loses the *shor* and forfeits the work he would be able to accomplish with that animal. Therefore, the *ganav* (thief) is liable for the fivefold *k'nas*. On the other hand, a *seh* does no work comparable to a *shor*. Therefore, one who steals a *seh* only pays a fourfold *k'nas*.

Rabbi Yochanan Ben Zakkai offered a different answer: It is easier to steal a *shor* than it is to steal a *seh*. The *shor* is big and strong and the *ganav* can escape with it from the location of the theft. In contrast, **in order to escape with a sheep, the *ganav* would need to carry the animal away on his shoulders and would be embarrassed by his need to do so. For this reason, (taking into account the embarrassment factor) the Torah decreased the penalty imposed on the *ganav* of a *seh*.**

מדוע הגונב שור ומוכר אותו, או שוחט אותו, משלם קנס פי חמישה לבועלים, ואילו הגונב שׂה ומוכר אותו, או שוחט אותו, משלם קנס פי ארבעה.

שתי תשובות שאמרו אמוראים בענין זה: רבי מאיר אומר: כאשר השור נגנב בעליו מפסיד את העבודה שהוא היה יכול לעשות בשור, לכן ישלם הגנב פי חמישה. לעומת זאת, בכבש אי אפשר לעבוד, ולכן על הכבש ישלם הגנב פי ארבעה.

רבי יוחנן בן זכאי אומר סברה אחרת: קל יותר לגנוב שור מאשר לגנוב כבש. השור גדול וחדק, והגנב יכול לברוח איתו יחד ממקום הגנבה. לעומת זאת, את השה צריך הגנב ליטול על כתפיו כדי לברוח. הגנב מתבייש בכך שהוא צריך לשאת שׂה על כתפיו ולפיכך הפחיתה התורה בקנס שעליו לשלם.

Daf 79: WHAT IS GOOD ABOUT A FEARLESS ROBBER?

דף ע"ט: גנב וגזלן

What is the distinction between a “ganav” and a “gazlan”? A ganav is an individual who does what he does surreptitiously, in secret, i.e., remaining unseen, so as not to get caught. In contrast, a gazlan is an individual who steals in broad daylight, without being embarrassed about who sees his actions. Only a ganav is liable for payment of kefel (a double penalty) and the k'nas (penalty) of “arba'ah v'chamisha” (fourfold or fivefold), if he slaughtered or sold a sheep or ox. However, a gazlan is merely chayav (liable) for payment of the value of the stolen item alone.

Why is only the ganav obligated to pay the greater penalty? The Talmud explains that the Torah established a more stringent punishment for the ganav because he belittles Hashem. The ganav steals in secret because he is afraid of people and does not want them to see him. It appears as if the ganav understands he should fear people, yet, he is only afraid of people and not of God, who sees all. The punishment for that crime is severe; since how could it be that someone is afraid of other human beings more than he fears God?

The gazlan, on the other hand, does not seemingly belittle Hashem. Granted, his theft itself violates a Torah issur (prohibition), and the gazlan is certainly no great tzaddik (righteous individual). However, unlike the ganav, at least the gazlan does not disparage Hashem, because he is also not afraid of people.

מה ההבדל בין 'גנב' לבין 'גזלן'? גנב הוא אדם העושה את מעשיו בסתר, בחשאי, כשלא רואים אותו, כדי שלא יתפסוהו. גזלן לעומתו, הוא אדם הגוזל לאור יום בלי להתבייש מאנשים. רק גנב חייב קנס של כפל, וקנס של 'ארבעה וחמישה' - אם שחט או מכר את השור או את השׂה, אבל גזלן אינו חייב לשלם אלא את שווי הגנבה בלבד.

מדוע? התלמוד מסביר שהתורה החמירה עם הגנב מפני שהוא מזלזל בה'. מפני מה הגנב הזה גונב בסתר? משום שהוא מפחד מאנשים שלא יראוהו. הוא מבין שגנב צריך לפחד, אבל הוא מפחד רק מאנשים, ולא מהקב"ה שרואה הכל. עונשו של זה חמור, כי אף יתכן שאתה מפחד מאנשים יותר ממה שאתה מפחד מהקב"ה?

אולם הגזלן כביכול אינו מזלזל כל כך בהקב"ה. אומנם בעצם מעשה הגזלה הוא עובר על איסור, והוא בודאי אינו צדיק גדול, אבל הוא לפחות אינו מזלזל בהקב"ה כמו הגנב, כי גם מבני אדם אינו פוחד.

D'VAR TORAH: PARASHAT BO

דבר תורה: פרשת בא

Most human progress occurs in a gradual manner, step- by-step. A newborn baby doesn't start running immediately. First the baby rolls, then crawls, and only after some time begins to run and jump. Similarly, a young soldier doesn't become the Army Chief of General Staff in one day, but only after years of advancement and promotion from one position to the next. However, in certain situations, waiting for gradual change can lead to loss and downfall. There are times when slow and incremental progress can actually pose a danger, and in these moments a swift and immediate leap forward is needed to avoid falling into an abyss. Such was the case with the movement of B'nei Yisrael when they left Egypt, in haste. B'nei Yisrael's spiritual state was degraded. They had been enslaved to the Egyptian people both physically and spiritually, and had no choice but to leap at once, without delay. Then, in a single moment, B'nei Yisrael was transformed from slaves into a free people.

את רב הדברים שבועולם האדם משיג בצורה הדרגתית, שלב אחר שלב. התינוק שנולד לא מתחיל לרוץ מיד, אלא מתגלגל, זוחל ורק אחר זמן מתחיל לרוץ ולקפוץ. גם החיל הצעיר לא הופך ביום אחד להיות רמטכ"ל, אלא רק אחרי שנים ארוכות של התקדמות מתפקיד לתפקיד. אולם, במצבים מסוימים, המתנה לשנוי הדרגתי יכולה להוביל להפסד ונפילה. ישנם זמנים בהם התקדמות אטית ומדרגת יכולה דוקא לסכן, ובהם נדרשת תנועה של זנוק קדימה בבת אחת כדי שלא לפל לתהום. כזו הייתה תנועתם של ישראל כשיצאו ממצרים - בחפזון. מצבם הרוחני היה ירוד, הם היו משעבדים לעם המצרי מבחינה חמרית ורוחנית ולא היתה להם ברירה אלא לזנוק, בבת אחת ומבלי להתמהמה, וברגע אחד הפכו מעבדים לעם של בני חרין.